

OBUKA O BOLU

(Milica Vučković: *Smrtni ishod atletskih povreda*, Beograd, Booka, 2021)

Milica Vučković opsednuta je telom koje boli: u njenim romanima u čvrstu spregu stupaju pobunjeni lirski izraz i nastojanje da se pripovedanjem prevaziđe tup i težak, dugotrajan bol. Iza bola i nesmirene tuge koja ga prati i podupire kriju se istovremeno borbenost i rezignacija, evidencija duge nesreće i energično zatiranje loše prošlosti u ime neizvesnog napretka. Dok je *Boldvin* istrajavao u pokušajima (strasnim kako samo kod darovitih početnika biva) da prednost pruži ispovedanju pobjeda nad telom, te je stoga u najboljem smislu te reči bio *narativ rekuperacije*, *Smrtni ishod atletskih povreda* je narativ teške i ogorčene borbe u kom se nadmeću vitalnost kakvu je teško pokolebati, i nadiranje propadanja i smrti koje je teško obuzdati, jer uvek imaju tihe savetnike u samom telu-tvrđavi koje napadaju. Sam naslov nudi specifično ime za nemogućnost: dugo samoiscrpljivanje u kom se zaboravlja da naoko ugrađeni bol s kojim smo se saglasili sve vreme dolazi spolja, kao kazna za svaki slobodan pokret i nesputanu reakciju.

Drugi roman Milice Vučković je, s jedne strane, čitalačka trauma kojoj ne bi trebalo da umaknemo, jer će nas provesti kroz surovu *obuku o bolu* koji (nekom nezasluženom srećom!) nije naš, a s druge, tek uvertira u paradokse samospoznaje i samomučenja koji su uvezani u čvrst čvor. Odstupajući pojavom i odlučnošću od predstava krotkih, poniznih i ćutljivih žena-žrtava iz književnih i celuloidnih patrijarhalnih fantazija, Miličina glavna junakinja Eva je obična žena koja pati, i patnica koja je porazno obična. Trocifreni autobus u Beogradu jeste kulturni kôd traume porekla, ali daleko od toga da u ovom romanu bilo koga uniformiše: autorka vešto udeva još mnogo detalja o ženi iz Železnika i železnoj ženi koja ljubav i energiju čuva za svog sina nenamerno romantičnog imena, poštovanje i pažnju za svoje roditelje kojima je sve jasno a o tome svemu ćute, i smernu umiljatost za ceo svet, koji neguje indiferentnost u svim njenim izotopima.

Nasilje je sitna prašina koja se povazdan udiše s vazduhom; Eva živi Viktorovo zlostavljanje do te mere da je jezivo gradirani repertoar njenih rana nanizan kao tok slučajnih nes(p)retnosti i nes(p)retnih slučajnosti, od modrice ispod oka do loma obe potkolenice. Zlostavljanje je horor šou u kom i zlikovac i patnica slede zahtevni scenario, uvereni da je nepromenljiv. Slatkorečivi i kenjkavi Viktor za svaki pogani SMS, zluradu reč i udarac krivi mrtvu majku; Eva trpi, opsesivno čisti i još opsesivnije gugla potisnute emocije i progutani bes.

Ovaj odlično kadriran roman hrabro bira oporu temu, traumatično reljefne likove i efektne narativne uglove. Majstorski nam je servirana iluzija da čin nasilja nije događaj u

sadašnjosti, već forsiran tok uzroka i ishoda: pažljivo su oslikani trula idila koja najavi pljusak besa i krivica koju žrtva post festum prima na sebe. Roman o samohranom majci-svetici i gasparbajterki novog kova nije lišen vedrine i ironije: u njemu ih ima, kao u surovom, i nekad baš zato darežljivom životu.

Eva je realistična i materijalista, što se najbolje vidi po tome kako razmišlja u okvirima prostora i uređenja prostora. Koliko god okolnosti njenog života brzo prelazile granicu idiličnog planiranja iza koje je stoičko navikavanje na sumorno stanje sveta, junakinju ne izdaje osećaj za konkretno i usredsređenost na jasno formulisani cilj. Čitaoca bezmalo počinje da proganja to što Eva stalno oseća potrebu da menja svoj stambeni prostor, i ta opsesivna potreba može da bude faktor šale i humora sve do onog trenutka kad shvatimo da će upravo na taj način očajnički pokušati da zatomi osećaj stranosti. Garsonjera u centru Zagreba, u kojoj na početku romana živi s mužem i ocem svog deteta Tomislavom, obložena je nekvalitetnim laminatom koji joj se ne dopada zato što skuplja prašinu: „Kako će beba da puze po toj plastici, govorila sam mu, i složio se. Stavili smo taman parket od pravog drveta, kao brodski pod, i uplovili u naš divni brak.“ Bračnu idilu simbolizuju kvalitetne materije, neprolazni favoriti uređenja stambenog prostora, ali bi bilo pogrešno zaključiti da je taj materijalizam odjek mladalačke površnosti i impulsivne potrebe za stvaranjem sopstvenog prostora. Za Evu je radost u životnom prostoru važan početak svake druge sreće, pa zato kuhinjski zid farba u boju kajsije, zato šmirgla i lakira škure, sve dok ne nastupi zahlađenje i udaljavanje od idile, i tragovi emotivnog poraza ne postanu vidljivi na unutrašnjoj dekoraciji: „Gledala bih kako se preko mog kajsijastog zida širi zelena fleka od vlage. Namerno nisam htela da krečim, iako me je izluđivalo što ta fleka iz meseca u mesec narasta kao tumor. Tomislav fleku nije ni primećivao, tumor vidi samo onaj ko ga ima.“ Kad uklanja iz iznajmljenog stana zardalu kadu i kad odluči da olupa bele pločice u kupatilu, izabraće umesto njih mermerno plave, s apsurdnim obrazloženjem koje je istovremeno potpuno autentično – „da se sviđaju i Mariju kad poraste“.

Prostor i nameštaj će u Evin život uvesti i idealnog muškarca: „Posadio se na tu stolicu kao da se zakucao, Viktor, V, s tim šiljkom nadole, zabio se i ne miče se.“ Odmah je jasno da je to V znak viteza, pobednika i moćnog izbavitelja, ali je jasno i to koliko će idealni muškarac postati nepomeriv, težak i neljubazan saigrač. Portret zlostavljača je uspeo samim tim što se on uvlači u Evin život kao hobotnica, impresivan i opasan, tako da je ona sve vreme svesna sopstvene omađijanosti koliko i parališuće nemoći.

Više od samog ispovednog resantimana, roman *Smrtni ishod atletskih povreda* vodi zastrašujući, bolni i naivni optimizam Evin; vodi ga njena žarka želja da se unapred raštiman odnos jednom zauvek harmonizuje, vodi ga rešenost da Viktor postane alfa i omega njenog života, uprkos svim strašnim nedoslednostima koje ga kroje. Eva nepokolebljivo želi hep- end koji će ne samo da joj isklizne iz ruku, nego će je, skoro izvesno, odvesti u smrt – u tu navodno nemoguću smrt od ljubavi i batina koja je spremna da, kako to Emili Dickinson nikad ne bi rekla, neljubazno svrati. I pored Evinog stalnog samozavaravanja, koje je nesumnjiv znak vitalnosti, roman ostavlja težak i mučan utisak da smo kao čitaoci i čitateljke

odveć spremni da ponudimo rame za razumevanje ženi koju bi trebalo da odlučno nadgovorimo, kad već nije uputno da je prodrmusamo i takvim gestom se pridružimo zlostavljaču. Milica Vučković je, međutim, odlično prepoznala koliko je toga u životima žrtava partnerskog nasilja „unapred gotovo“, koliko je nemoći u svakom pokušaju pomoći.

Da je aktivistkinja, Milica Vučković ne bi sebi nikad dozvolila ovako tupo realan kraj epopeje o sunovratu: ali pošto je književno pripovedanje silazak u mrak bez trunke podrške, i to u mrak koji sasvim izvesno vodi u bezdno, ovaj novi i važan ženski glas oseća i zna da je najvažniji zadatak koji predstoji duboko zaranjanje u muku koja ne dà disati, ali tera da se to gušenje trpi do u beskonačnost priče i pripovedanja.